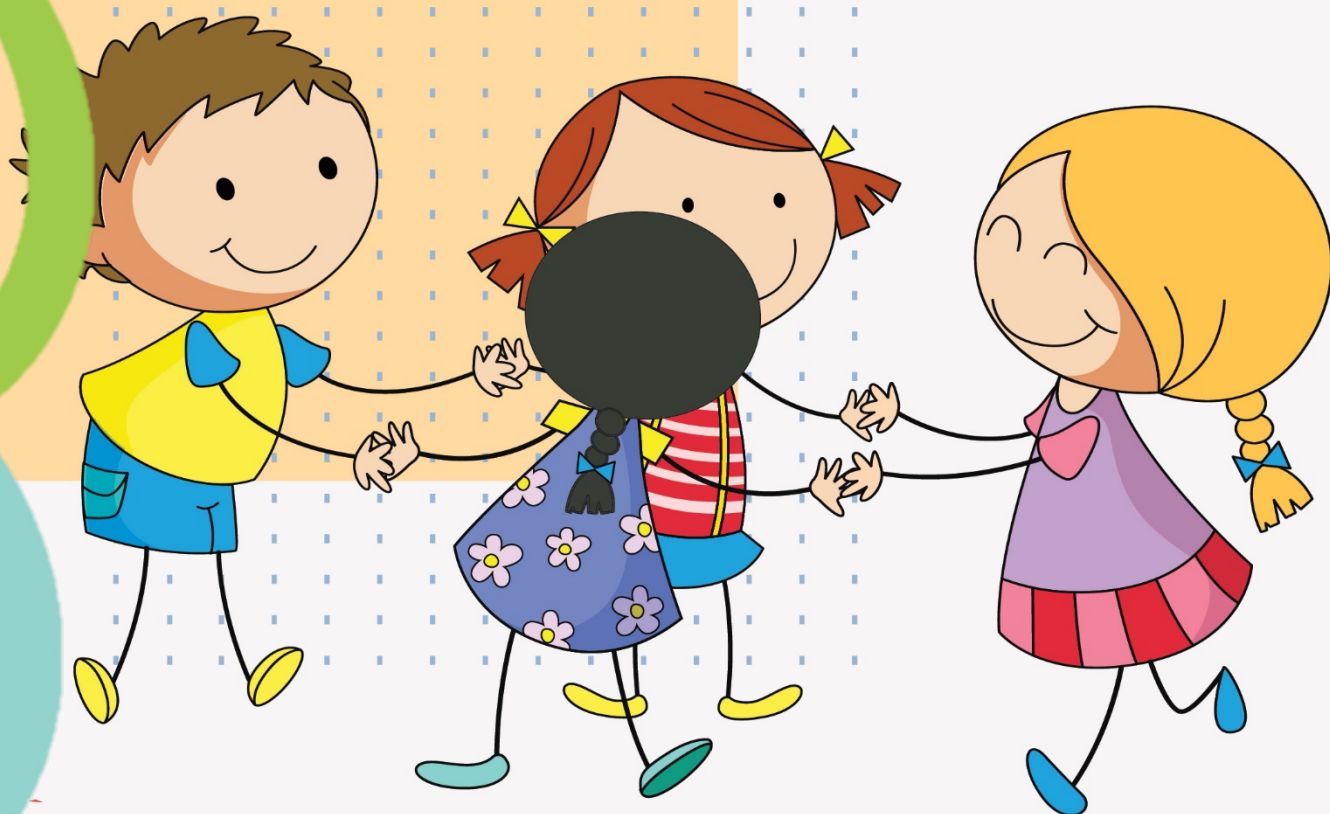

Center IRIS - Center za izobraževanje, rehabilitacijo,
inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne
Langusova ulica 8, 1000 Ljubljana, Slovenija

KATALOG DEJAVNOSTI 2022/2023

KATALOG DEJAVNOSTI 2022/2023

Informacije o dejavnostih, ki se bodo izvajale v šolskem letu 2022/2023, bomo objavljali na spletni strani www.center-iris.si.

Za sprotno obveščanje o dogodkih se naročite na e-novice Centra IRIS (prijavite se na spletni strani).

POMEMBNO OBVESTILO

Dejavnosti, objavljene v katalogu, bodo potekale v živo. V primeru poslabšanja epidemiološke slike, se bomo potrudili, da bo večina izvedena na daljavo, o čemer boste prijavljeni pravočasno obveščeni!

Center IRIS - Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne

Langusova ulica 8
1000 Ljubljana
Slovenija

KONTAKT

Telefon: (01) 2442-750
spletna stran: www.center-iris.si
e-pošta: info@center-iris.si

• Izdal Center IRIS • Ravnateljica Romana Kolar •
• Jezikovni pregled Ana Mohorko • Oblikovanje Tanja Rudolf • Priprava tiskanega in e-dokumenta Center IRIS • Ljubljana 2023 •

Foto naslovnica: arhiv Center IRIS, ilustracija projekta Smile too!

Kazalo

1.	DEJAVNOSTI ZA OTROKE, UČENCE, DIJAKE IN NJIHOVE STARŠE	5
1.1	DELAVNICA ZA STARŠE OTROK IZ ZGODNJE OBRAVNAVE	5
1.2	DELAVNICA ZA STARŠE OTROK S KOMBINIRANIMI MOTNJAMI	5
1.3	DELAVNICA ZA PREDŠOLSKE OTROKE IN NJIHOVE STARŠE	5
1.4	ŠOLA ZA STARŠE	6
1.5	DELAVNICA ZA UČENCE 1. TRIADE OSNOVNE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI	6
1.6	DELAVNICA ZA UČENCE 2. TRIADE OSNOVNE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI	7
1.7	DELAVNICA ZA UČENCE 3. TRIADE OSNOVNE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI	7
1.8	DELAVNICA ZA DIJAKE SREDNJE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI	8
1.9	SREČANJE DIJAKOV ZAKLJUČNIH LETNIKOV	8
2.0	MEDNARODNI TABOR KOMUNIKACIJE IN RAČUNALNIŠTVA	8
2.	ŠPORTNE AKTIVNOSTI ZA OTROKE, UČENCE IN DIJAKE	10
2.1	ZIMSKA ŠOLA V NARAVI, ČŠOD KRANJSKA GORA	10
2.2	LETNA ŠOLA V NARAVI	10
2.3	ŠPORTNI VIKEND ZA 3. TRIADO IN SŠ	10
2.4	SMUČANJE	11
2.5	PLANINSKI KROŽEK	11
3.	SPECIALNA ZNANJA V ORGANIZACIJI CENTRA IRIS	12
3.1.	PODPORNA INFORMACIJSKO KOMUNIKACIJSKA TEHNOLOGIJA (IKT)	13
3.2	KOMPENZATORNE SPRETNOSTI: UPORABA POVEČEVAL	13
3.3	VAJE VIDA	14
3.4	KOMPENZATORNE SPRETNOSTI: RAZVIJANJE SLUŠNEGA ZAZNAVANJA	15
3.5	KOMPENZATORNE SPRETNOSTI: OPISMENJEVANJE V BRAJICI	15
3.6	KOMPENZATORNE SPRETNOSTI NA PODROČJU DELA S PRILAGOJENIMI GRADIVI	16
3.7	KOMPENZATORNE SPRETNOSTI NA PODROČJU MATEMATIKE	16
3.8	KOMPENZATORNE SPRETNOSTI NA PODROČJU GLASBE	17
3.9	PROSTOČASNE IN REKREACIJSKE DEJAVNOSTI: ŠPORTNE AKTIVNOSTI	17
3.10	PROSTOČASNE IN REKREACIJSKE DEJAVNOSTI: DRUŽABNE IGRE	18
3.11	PROSTOČASNE IN REKREACIJSKE DEJAVNOSTI: PLANINSKI KROŽEK	18
3.12	ORIENTACIJA IN MOBILNOST	18
3.13	VSAKODNEVNE SPRETNOSTI	19
3.14	POKLICNO USMERJANJE	19

3.15 SVETOVANJE O PRILAGODITVAH OKOLJA, GRADIV IN OPREME	20
3.16 SOCIALNE SPRETNOSTI	21
4. DEJAVNOSTI NA VRTU ČUTIL	22
5. DODATNE DEJAVNOSTI CENTRA IRIS	23
5.1 DELOVNA IZKUŠNJA ZA DIJAKE IN ŠTUDENTE Z OKVARO VIDNE FUNKCIJE	23
5.2 MENTORSTVO: za dijake, študente, starše	23
6. IZOBRAŽEVANJA ZA STROKOVNE DELAVCE V VRTCIH IN ŠOLAH	24
6.1 PONUDBA PROGRAMOV CENTRA IRIS, KI SE IZVAJAJO PO DOGOVORU	24
6.2 DRUGA IZOBRAŽEVANJA	25
6.2.1 Srečanja skupin za strokovne delavce v vrtcih, ki delajo z otroki s slepoto, slabovidnostjo ali z okvaro vidne funkcije	25
6.2.2 Srečanja skupin učiteljev učencev in dijakov s slepoto in slabovidnostjo	25
6.2.3 Srečanje skupine spremljevalcev otrok in dijakov s slepoto, slabovidnostjo ali okvaro vidne funkcije	26
6.2.4 Seminar za pomočnike in nadzorne učitelje slepih in slabovidnih učencev in dijakov pri zunanjem preverjanju znanja (NPZ, matura, poklicna matura)	26
6.3 IZOBRAŽEVANJA PREKO KATALOGA KATIS (s kotizacijo)	27
6.3.1 Seminar za učitelje slepih in slabovidnih učencev in dijakov	27
6.3.2 Seminar: Delo z otroki z okvaro vida v predšolskem obdobju	28
6.3.3 Seminar brajice	29
6.3.4 Krepitev socialnih spretnosti ter uporaba računalniških orodij pri delu z otrokom oz. mladostnikom z okvaro vida	30
6.3.5 Likovno izražanje in pristopi k nudenju psihosocialne pomoči	30
NEKAJ BESED O CENTRU IRIS	32
PRIJAVE IN INFORMACIJE	32

1. DEJAVNOSTI ZA OTROKE, UČENCE, DIJAKE IN NJIHOVE STARŠE

1.1 DELAVNICA ZA STARŠE OTROK IZ ZGODNJE OBRAVNAVE

Datum izpeljave: **sreda, 15. marec 2023/Zoom**

Koordinator: Ajda Mikolič, Tara Bartolj

Kontakt: ajda.mikolic@center-iris.si

Vsebina: Delavnica je namenjena staršem otrok zgodnje obravnave. Potekala bo v prostorih Centra IRIS in bo predvidoma trajala 3 pedagoške ure. Program delavnice boste starši prejeli približno dva tedna pred izvedbo same delavnice. Za varstvo otrok bo poskrbljeno v vrtcu Centra IRIS.

1.2 DELAVNICA ZA STARŠE OTROK S KOMBINIRANIMI MOTNJAMI

Datum izpeljave: **12. januar 2023 na Centru IRIS/Zoom**

Koordinator: Janja Hrastovšek, Tara Bartolj

Kontakt: janja.hrastovsek@center-iris.si

Vsebina: Delavnica bo potekala v prostorih Centra IRIS in sicer v obsegu treh pedagoških ur v popoldanskem času. Namenjena je staršem otrok s kombiniranimi motnjami. Temo delavnice boste starši prejeli v vabilu, približno 2 tedna pred izvedbo same delavnice.

1.3 DELAVNICA ZA PREDŠOLSKE OTROKE IN NJIHOVE STARŠE

Datum izpeljave: **1. delavnica: 13. april 2023 na Centru IRIS/Zoom**

2. delavnica: 13. maj 2023 (skupna delavnica na Centru IRIS)

Koordinator: Dragana Žunič, Olga Zhelanova

Kontakt: dragana.zunic@center-iris.si

Vsebina: Delavnice so namenjene predšolskim otrokom s slepoto, slabovidnostjo in okvaro vidne funkcije in njihovim staršem. Prva delavnica bo potekala v popoldanskem času v obsegu 3 pedagoških ur; vzporedno bodo potekale dejavnosti za otroke in za starše. Druga delavnica bo potekala v soboto, ko se bodo srečale vse družine tako vrtčevskih kot tudi osnovnošolskih otrok, ki so obravnavani v okviru Centra IRIS.

1.4 ŠOLA ZA STARŠE

Datum izpeljave: **13.4. 2023**
Koordinator: Dragana Žunič
Kontakt: dragana.zunic@center-iris.si

Druga šola za starše na skupni delavnici:

Datum izpeljave: **13. 5. 2023**
Koordinator: Ana Mohorko
Kontakt: ana.mohorko@center-iris.si

V Centru IRIS se zavedamo pomembnosti vloge staršev v procesu vzgoje in izobraževanja otrok. Vemo tudi, da imate starši veliko skrbi in stisk, zato se vam želimo še bolj posvetiti in vašim potrebam in željam čim bolj približati. Teme bodo vezane na razvijanje praktičnih spretnosti pri otrocih z okvaro vida.

Pretekle šole za starše (video posnetke in povzetke) si lahko ogledate in preberete tukaj: <https://strokovnicenter.splet.arnes.si/svetovanje-in-izobrazevanje/sola-za-starse/>
Na istem naslovu lahko stopite tudi v stik s predavatelji in jim zastavite vprašanja.

1.5 DELAVNICA ZA UČENCE 1. TRIADE OSNOVNE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI

Datum izpeljave: **1. delavnica POST: 24.– 25. november 2022 (Center IRIS)**
2. delavnica POST: 16. marec 2023 (Ljubljana, Maribor ali Koper – vsi učenci od 1. - 9.r iz regije)
3. delavnica POST: 13. maj 2023 (Center IRIS – skupna delavnica)

Koordinator: Ines Cokan in Marta Volavšek
Kontakt: ines.cokan@center-iris.si

Vsebina: Delavnice so namenjene učencem s slepoto, slabovidnostjo in okvaro vidne funkcije, ki obiskujejo prvo triado in sorojencem. Preko delavnic bomo gradili na prijateljskih vezeh, se družili in zabavali, pisno in ustno komunicirali, se urili v samostojnosti pri določenih opravilih in samostojnem gibanju v znanem in manj znanem okolju. Izvedena bo ena dvodnevna delavnica ter dve enodnevni delavnici. Pri dvodnevni delavnici imajo učenci možnost nočitve v Centru IRIS. Druga delavnica (16. marec) bo izvedena na treh lokacijah in sicer v Mariboru, Ljubljani in Kopru, ki se je lahko udeležijo vsi učenci od 1. do 9. razreda iz določene regije. Skupne delavnice v maju se lahko udeleži cela družina. Potekala bo na Centru IRIS. Preko veččutnega učenja in različnih dejavnosti bodo učenci krepili socialne, vsakodnevne ter različne kompenzatorne spretnosti. Vabilo, prijavnico in program posamezne delavnice boste starši in učenci prejeli pravočasno.

1.6 DELAVNICA ZA UČENCE 2. TRIADE OSNOVNE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI

- Datum izpeljave: **1. delavnica POST: 17. - 18. november 2022 (Center IRIS)**
2. delavnica: 16. marec 2023 (Ljubljana, Maribor ali Koper – vsi učenci od 1. - 9.r iz regije)
3. delavnica: 13. maj 2023 (Center IRIS – skupna delavnica)

Koordinator: Sara Ložar, Tanja Tajnikar
 Kontakt: sara.lozar@center-iris.si

Vsebina: Delavnice so namenjene učencem s slepoto, slabovidnostjo in okvaro vidne funkcije, ki obiskujejo drugo triado. Preko delavnic bomo gradili na prijateljskih vezeh, se družili in zabavali, pisno in ustno komunicirali, se urili v samostojnosti pri določenih opravilih in samostojnem gibanju v znanem in manj znanem okolju.

Izvedena bo ena dvodnevna delavnica ter dve enodnevni delavnici. Pri dvodnevni delavnici imajo učenci možnost nočitve v Centru IRIS. Na tej delavnici bodo **učenci s slepoto in slabovidnostjo ter okvaro vidne funkcije, ki obiskujejo 6. razred testirani za prilagoditve, ki jih bodo potrebovali pri opravljanju NPZ.** Druga delavnica (16. marec) bo izvedena na treh lokacijah in sicer v Mariboru, Ljubljani in Kopru, ki se je lahko udeležijo vsi učenci od 1. do 9. razreda iz določene regije. Skupne delavnice v maju se lahko udeleži cela družina. Potekala bo na Centru IRIS. Preko veččutnega učenja in različnih dejavnosti bodo učenci krepili socialne, vsakodnevne ter različne kompenzatorne spretnosti. Vabilo, prijavnico in program posamezne delavnice boste starši in učenci prejeli pravočasno.

1.7 DELAVNICA ZA UČENCE 3. TRIADE OSNOVNE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI

- Datum izpeljave: **1. delavnica: 10. - 11. november 2022 (Center IRIS)**
2. delavnica: 16. marec 2023 (Ljubljana, Maribor ali Koper – vsi učenci od 1. - 9. r iz regije)
3. delavnica: 13. maj 2023 (Center IRIS – skupna delavnica)

Koordinator: Lana Kotar, Nina Vidmar
 Kontakt: lana.kotar@center-iris.si

Vsebina: Delavnice so namenjene učencem s slepoto, slabovidnostjo in okvaro vidne funkcije, ki obiskujejo tretjo triado. Preko delavnic bomo gradili na prijateljskih vezeh, se družili in zabavali, pisno in ustno komunicirali, se urili v samostojnosti pri določenih opravilih in samostojnem gibanju v znanem in manj znanem okolju.

Izvedena bo ena dvodnevna delavnica ter dve enodnevni delavnici. Pri dvodnevni delavnici imajo učenci možnost nočitve v Centru IRIS. Na tej delavnici bodo **učenci s slepoto, slabovidnostjo in okvaro vidne funkcije, ki obiskujejo 9. razred, testirani za prilagoditve, ki jih bodo potrebovali pri opravljanju NPZ.** Druga delavnica (16. marec) bo izvedena na treh lokacijah in sicer v Mariboru, Ljubljani in Kopru, ki se je lahko udeležijo vsi učenci od 1. do 9. razreda iz določene regije. Tretje delavnice se lahko udeleži cela družina. Potekala bo na Centru IRIS na soboto v maju. Preko veččutnega učenja in različnih dejavnosti bodo učenci krepili socialne, vsakodnevne ter različne kompenzatorne spretnosti. Vabilo, prijavnico in program posamezne delavnice boste starši in učenci prejeli pravočasno.

1.8 DELAVNICA ZA DIJAKE SREDNJE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI

Datum izpeljave: **1. delavnica : 1. - 2. december 2022 (Center IRIS)**
2. delavnica: 16. - 17. februar 2023 (Center IRIS)

Koordinator: Karmen Grum (1.), Marija Jeraša (1.),
Nastja Koritnik (2.), Grega Hribar (2.),

Kontakt: karmen.grum@center-iris.si, grega.hribar@center-iris.si

Vsebina: Delavnici sta namenjeni dijakom s slepoto in slabovidnostjo, ki obiskujejo gimnazijo, srednje in nižje poklicno izobraževanje, so vključeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo. Delavnici sta dvodnevni, zato imajo dijaki možnost nočitve v Centru IRIS. Vzporedno z drugo delavnico bo potekalo srečanje dijakov zaključnih letnikov srednješolskih programov. Vabilo, prijavnico in program posamezne delavnice boste dijaki prejeli pravočasno.

1.9 SREČANJE DIJAKOV ZAKLJUČNIH LETNIKOV

Datum izpeljave: **16. - 17. februar 2023**

Koordinator: Marija Jeraša

Kontakt: marija.jerasa@center-iris.si

Vsebina: Vzporedno z drugo delavnico za srednješolce bo potekalo srečanje dijakov zaključnih letnikov srednješolskih programov.

2.0 MEDNARODNI TABOR KOMUNIKACIJE IN RAČUNALNIŠTVA

Datum izpeljave: **julij 2023**

Koordinator: Grega Hribar

Kontakt: grega.hribar@center-iris.si

Vsebina: ICC - International camp on Communication and Computers for blind and visually Impaired
Tabori ICC so namenjeni mladostnikom s slepoto in slabovidnostjo. Organizira jih International Association ICC s sedežem v Linzu v Avstriji ter država gostiteljica. Tabori so dobra priložnost, da mladostniki s spoznajo, kaj prilagojena informacijsko-komunikacijska tehnologija lahko stori zanje. Ob tem se dijaku družijo z vrstniki iz vse Evrope, urnik je napolnjen tudi s prostočasnimi dejavnostmi, izleti in zabavo. Koordinator ICC za Slovenijo je Grega Hribar. Vsako leto se tabora udeležijo tudi slovenski dijaki. Za naslednje poletje je predviden ICC na Češkem.

2. ŠPORTNE AKTIVNOSTI ZA OTROKE, UČENCE IN DIJAKE

2.1 ZIMSKA ŠOLA V NARAVI, ČŠOD KRANJSKA GORA

Datum izpeljave: **6. – 10. marec 2023 (6. do 8. razred)**

Koordinator: Gašper Tanšek

Kontakt: gasper.tansek@center-iris.si

Vsebina: Zimska ŠVN je namenjena otrokom od 6. razreda do 8. razreda. Otroci se naučijo osnov smučanja in teka na smučeh ter se spoznajo z različnimi zimskimi športnimi radostmi. Marsikateri prvič občutijo, kakšno je življenje od doma in preživijo zimske počitnice v družbi sovrstnikov. Ob športnih aktivnostih poteka tudi pester program raznolikih aktivnosti, ki spodbujajo otrokovo kreativnost in samostojnost otroka

2.2 LETNA ŠOLA V NARAVI

Datum izpeljave: **12. – 16. junij 2023 (1. do 5. razred, NIS, PPVIZ, predšolski)**

Koordinator: Gašper Tanšek

Kontakt: gasper.tansek@center-iris.si

Vsebina: Poletna šola v naravi je namenjena vsem slepim in slabovidnim otrokom, ki obiskujejo vrtec, oddelek PPVIZ ali osnovno šolo od 1. do 5. razreda. V poletni šoli v naravi se otroci spoznajo z različnimi športnimi in socializacijskimi vsebinami. Učitelji poskrbimo, da je otrokom lepo, da se zabavajo, so v družbi in da naredijo kvaliteten korak naprej v razvoju. Stik z morjem običajno otroka vzpodbudi k večji želji po plavanju. Vse tiste, ki še ne znajo plavati, skušamo le to naučiti.

2.3 ŠPORTNI VIKEND ZA 3. TRIADO IN SŠ

Datum izpeljave: **7. – 9. oktober 2022**

Koordinator: Gašper Tanšek, Anja Pečaver

Kontakt: gasper.tansek@center-iris.si, anja.pecaver@center-iris.si

Vsebina: Na športnem vikendu bomo z udeleženci izvedli program, ki vključuje razne športne igre za slepe in slabovidne, fitnes, rolanje, pohodništvo, kolesarjenje v tandemu, pilates (oz. funkcionalno vadbo) in se spoznali še s kakšnim novim športom (curling, softball ...). Veliko se bomo gibali, se zdravo prehranjevali ter krepili socialne veščine.

2.4 SMUČANJE

- Lokacija: Kranjska Gora
Datum izpeljave: **ena sobota januarju in ena sobota v februarju 2023**
Koordinator: Gašper Tanšek, Anja Pečaver
Kontakt: gasper.tansek@center-iris.si, anja.pecaver@center-iris.si
- Vsebina: Z udeleženci športne sobote bomo spoznali oziroma utrdili znanje alpskega smučanja, teka na smučeh ter se obenem zabavali ob snežnih igrah.

2.5 PLANINSKI KROŽEK

- Lokacija: Toško čelo in Jakob, zimski pohod v Krnico, pohod na Donačko Goro, zaključni pohod po Kraškem robu in kopanje v Piranu, Triglav
Datum izpeljave: 15. 10. 2022, 25. 2. 2023, 22. 4. 2023, 10. 6. 2023
Koordinator: Grega Hribar, Anja Ponikvar
Kontakt: grega.hribar@center-iris.si, anja.ponikvar@center-iris.si
- Vsebina: Za učence in dijake naše šole in učencev iz inkluzije bomo glede na prijave naredili eno ali več skupin, prilagodili in pripisali izlete. Če bo zanimanje, bomo dodali tudi izkušnjo športnega plezanja, zavarovane plezalne poti, preizkusili ledno plezanje ... Načrtovani so štirje izleti, a vabljeni vsi, ki se boste pridružili le enkrat. Prispevek bo samo za prevoz. Iz Ljubljane bo prevoz zagotovljen, lahko se prisede na poti, iz oddaljenih regij pa vas bomo povezali med sabo. S seboj lahko pripelješ tudi brata ali sestro, mama in oče pa bosta počakala doma ali v Ljubljani. Bolj natančna navodila pošljemo pred posameznim izletom, za vpis p potrebujete samo malo poguma in dobre volje. Glede na interes, bomo poskusili ponoviti vzpon na Triglav.

3. SPECIALNA ZNANJA V ORGANIZACIJI CENTRA IRIS

Učencem vseh nivojev izobraževanja nudimo usposabljanje specialno-pedagoških spretnosti, s katerimi nadomeščajo primanjkljaje, nastale zaradi slepote, slabovidnosti ali okvare vidne funkcije (CVI). Vsebine tiflopedagoške dodatne strokovne pomoči in ostalih pedagoških dejavnosti z otroci in mladimi so vezane na strokovna področja t.i. razširjenega učnega načrta ali razširjenega kurikulumu (RK). Večina učencev z (delno) izgubo vida je vključenih v redne šole in vrtce v svojem domačem okolju. Z obravnavami na terenu in svetovanjem zunanjim sodelavcem ter pomočjo pri izposoji prilagojenih pripomočkov, specialne opreme in gradiv mobilni koordinatorji pripomoremo k optimalnemu učenju in razvoju učencev ter upoštevanju prilagoditev, dodeljenih po odločbi v VIZ procesu. Dodatna strokovna pomoč (DSP) se izvaja na terenu kot tudi v popoldanskem času ali ob vikendih na Centru IRIS. Tiflopedagoška DSP je lahko razdeljena na več izvajalcev posameznih področij razširjenega kurikulumu, odvisno od potreb otrok, učencev in dijakov.

Vodja aktiva mobilne službe za pomoč inkluziji in razširjenega kurikulumu je v šolskem letu 2022/23 Ana Mohorko. Člani aktivov skozi celo šolsko leto sodelujejo na mesečnih sestankih aktivov, pripravljajo predavanja in delavnice, kjer zunanje učitelje in vzgojitelje kot tudi starše usmerjajo z nasveti ter spodbujajo k samostojnosti tudi v domačem okolju.

Področja razširjenega kurikulumu v šolskem letu 2022/23 so:

- Podporna IKT (vodja Mateja Jenčič),
- Kompenzatorne spretnosti: uporaba povečeval in
- Vaje vida (vodja Jelena Žagar),
- Kompenzatorne spretnosti: razvijanje slušnega zaznavanja (vodja Nina Schmidt),
- Kompenzatorne spretnosti: opismenjevanje v brajici (vodja Janja Hrastovšek),
- Kompenzatorne spretnosti na področju dela s prilagojenimi gradivi (vodja Marija Jeraša),
- Kompenzatorne spretnosti na področju matematike (vodja Polona Knific),
- Kompenzatorne spretnosti na področju glasbe (vodja Neva Laščak),
- Prostočasne in rekreacijske dejavnosti: športne aktivnosti (vodja Gašper Tanšek)
- Prostočasne in rekreacijske dejavnosti: družabne igre in
- Prostočasne in rekreacijske dejavnosti: planinski krožek (vodja Grega Hribar)
- Orientacija in mobilnost (vodja Ana Mohorko)
- Vsakodnevne spretnosti (vodja Igor Miklavčič)
- Poklicno usmerjanje (vodja Marija Jeraša)
- Svetovanje o prilagoditvah okolja in gradiv (vodji Jera Svetek in Marija Repe Kocman)
- Socialne spretnosti (vodja Marija Jeraša)

3.1. PODPORNNA INFORMACIJSKO KOMUNIKACIJSKA TEHNOLOGIJA (IKT)

Opis: Informacijsko komunikacijska tehnologija (IKT) ljudem olajša številna opravila. Slepim in slabovidnim pa omogoča, da jih sploh lahko opravijo. Podporna IKT vključuje naprave in programe, ki so v splošni uporabi (na primer prenosni računalnik), ter naprave in programe, ki so prilagojene za slepe in slabovidne (na primer brajeva vrstica, bralnik zaslona, povečevalnik zaslona). Uporaba podporne IKT omogoča lažje komuniciranje med učiteljem in slepim ali slabovidnim učencem in dijakom. Omogoča aktivno sodelovanje učenca in dijaka pri pouku. Slepim in slabovidnim učencem in dijakom pridobivajo znanja in spretnosti, ki so potrebna za uporabo podporne IKT, pri pouku specialnih znanj Podporna IKT. Obvladati morajo več konceptov in spretnosti kot ostali vrstniki. Učenje posameznih spretnosti traja tako dolgo, dokler jih popolnoma ne usvojijo, usvojene spretnosti pa je potrebno obnavljati, da jih ne pozabijo.

Vsebinska področja pri pouku specialnih znanj Podporna IKT so:

- desetprstno tipkanje,
- obdelava besedil,
- delo z mapami in datotekami,
- elektronska pošta,
- iskanje informacij na spletu,
- preglednice,
- oblikovanje predstavitev,
- programi za multimedijo,
- spletne, oblačne storitve, aplikacije,
- programi za razpoznavanje besedila - OCR,
- spoznavanje novih tehnologij

Vzporedno z vsebinskimi področji slepi in slabovidni učenci in dijaki spoznavajo prilagojene naprave in programe in se urijo v njihovi uporabi.

Ob tem razvijajo sistematičnost, samostojnost, ustvarjalnost in kreativnost pri delu z IKT. Razvijajo komunikacijske zmožnosti in spretnosti. Pridobivajo spretnosti izobraževanja in osnovo za nadaljnjo komunikacijo in izobraževanje z IKT tehnologijo.

Cilj:

- Doseči čim večjo samostojnost pri uporabi podporne IKT

3.2 KOMPENZATORNE SPRETNOSTI: UPORABA POVEČEVAL

Opis: Otroci in učenci s slabovidnostjo ali slepoto z ostankom ali minimalnim ostankom vida različno uporabljajo svoj ostanek vida. Poleg zgoraj opisanih vaj vida je potrebno mlade naučiti, kako si lahko slabše vidljivo ali manjšo stvar povečajo – bodisi z uporabo optičnih ali elektronskih lup na blizu ali teleskopi za opazovanje na daleč, kot recimo hišnih števil, napisov ulic, avtobusnih prihodov. Učenci si lahko pri nas izposodijo specialno opremo – npr. elektronsko lupo in jo uporabljajo pri pouku kot kompenzacijo za slabovidnost. Učence in starše spodbujamo k pridobivanju lastnih povečeval, do katerih so upravičeni preko osnovnega zdravstvenega zavarovanja (preko naročilnice) in Zakona o izenačevanju možnosti invalidov (preko vrednotnic)

Cilji:

- Učenci razvijajo in urijo pripomočke (lupe, teleskopi itd.) za uporabo pri šolskem delu in prostočasnih dejavnostih

3.3 VAJE VIDA

Opis:

Vaje vida obsegajo različne aktivnosti in stimulacije za spodbujanje uporabe ostankov vida v razvoju pa vse do konca prve triade OŠ, po potrebi tudi v kasnejšem obdobju. Vaje vida pri mlajših obsegajo urjenje osnovnih vidnih veščin, kot so sledenje, preskakovanje pogleda, usmerjanje pogleda na različna področja v vidnem polju, koordinacije oko roka in vidno perceptivnih veščin, kot je reševanje križanke ali sistematično iskanje določenega predmeta z vidom. Vidne stimulacije v zatemnjenem prostoru lahko potekajo ob uporabi osvetljenih senzornih škatel oz. "lightboxov" ali v senzorni sobi. Vaje se individualno oblikujejo na podlagi starosti in vidnega funkcioniranja učencev s slabovidnostjo in slepoto z ostanki ali minimalnimi ostanki vida.

Vaje vida obsegajo:

- Senzorično obdelavo: natančno zaznavanje, interpretacijo in odziv na senzorične stimulacije v okolju in otrokovem lastnem telesu.
- Vidno zaznavanje in pozornost: sposobnost osredotočanja na pomembne vizualne informacije in filtriranje nepomembnih informacij.
- Vidno diskriminacijo: sposobnost določanja razlik ali podobnosti na predmetih glede na velikost, barvo, obliko itd.
- Vidni spomin: Sposobnost priklica vizualnih značilnosti oblik ali predmetov
- Vidni prostorski odnosi: Razumevanje razmerja med predmeti v okolju.
- Vidno zaznavanje zaporedij: Sposobnost priklica niza predmetov v pravilnem vrstnem zaporedju.
- Vidno prepoznavanje slik (oblika-ozadje): Sposobnost lociranja predmeta na kompleksnem ozadju.
- Konstantnost oblike: Sposobnost prepoznavanja oblike ali figure tudi, če je manjša, večja ali obrnjena
- Vizualno zapiranje: prepoznavanje oblike ali predmeta, ko del slike manjka.
- Vaje za izboljšanje konvergence in fuzije
- Vaje za očesne mišice s katerimi popravljamo fuzijo (sodelovanje levega in desnega očesa).

Cilji:

- Učencu razvijajo sposobnost praktične uporabe preostalega vida.
- Usposobijo se za zavestno opazovanje in odpravljajo pasivnost gledanja.
- Krepijo občutek samozavesti in pozitivne samopodobe.
- Razvijajo in urijo sposobnost senzorne integracije (vidno- gibalne, vidno-slušne, slušno-gibalne, vidno- tipne, slušno-tipne, tipno-gibalne).

3.4 KOMPENZATORNE SPRETNOSTI: RAZVIJANJE SLUŠNEGA ZAZNAVANJA

Opis: Učenci z okvaro vida se v okolju znajdejo tudi na podlagi sposobnosti poslušanja. Pri tem določeni potrebujejo obravnave z usmerjenimi aktivnostmi za razvijanje slušnega zaznavanja in učinkovite uporabe slušnih spretnosti. Mlajšim otrokom in učencem z dodatnimi motnjami koristijo vaje slušnega razlikovanja ali povezovanja zvokov z dejavnostmi ali dogodki. Učenje prepoznavanja in interpretacije zvočnih dražljajev iz okolja je pomembna komponenta, ki prispeva k varnemu in samostojnemu potovanju. Slušne spretnosti so: slušno razumevanje (razumevanje slišane), slušna lokalizacija (sposobnost določanja izvora zvoka) in slušno prepoznavanje zvokov. Učenci se pri poslušanju branja pravljič naučijo intonacij in naglaševanja besed, sodelujejo pri dramskih igrah, interpretacij zgodbice z lutkami itd. Učenci spoznajo zvočne predvajalnike zapisov, bralce zaslona v osnovnih Windowsovih nastavitvah itd.

Cilji:

- Učenci poimenujejo zvoke po poslušanju zvočnih posnetkov
- Razlikujejo med višinami tonov, dolžinami zvokov, ritmom govorjenja, glasbil
- Urijo slušni spomin in pozornost pri poslušanju pravljič, prostega govora drugih oseb in komunikacije
- Raziskujejo možnosti predvajanja zvočnih posnetkov
- Raziskujejo bralca zaslona na računalniku idr. pametnih napravah

3.5 KOMPENZATORNE SPRETNOSTI: OPISMENJEVANJE V BRAJICI

Opis: Učni medij v šoli je lahko (povečan) črni tisk, brajica ali kombinacija obojega. Izbira medija je odvisna od več dejavnikov ter določena glede na strokovno tiflopedagoško oceno. Učenci, ki se opismenjujejo v brajici so slepi ali imajo ostanek vida, vendar je povečava črnega tiska prevelika za učinkovito branje daljših besedil in reševanje nalog v delovnih zvezkih. V brajici se opismenjujejo tudi učenci, ki imajo CVI ali tako spremenljivo vidno funkcioniranje, ki pogosto povzroča izčrpanost po daljšem opazovanju. Učenci se naučijo orientacije na sebi, v prostoru, na delovni površini in v brajevi celici, kot tudi sledenja vrsticam in celim stranem v knjigah. Za tipno občutljivost prstnih blazinic se svetujejo vaje razvrščanja semen v skupine in redne vaje v Abecedniku, priročniku z vajami za zaznavanje standardiziranih brajevih pik. Učenci znotraj področja vadijo tudi povezovanje tipnih prikazov na papirju s konkretnimi predmeti ali zapisanimi ustreznimi brajevimi besedami.

Cilji:

- Učenci tipno razvrščajo semena v škatlo s šestimi prostorčki (brajeva celica)
- vstavljajo v malo in veliko stavnico po navodilu
- prepoznajo črko abecede po slišani kombinaciji pik
- Vstavijo brajev papir v brajev stroj
- Zapisujejo na brajev stroj po nareku

- S šestimi prsti sledijo vrstici v brajevi pisavi ob poslušanju zgodbe.

3.6 KOMPENZATORNE SPRETNOSTI NA PODROČJU DELA S PRILAGOJENIMI GRADIVI

Opis: Učna gradiva v šoli so lahko v brajevi pisavi na papirju ali elektronsko prikazana na brajevi vrstici. Gradiva so lahko tudi v klasični obliki črnega tiska, do katerega dostopajo z uporabo lup ali je kot tak že prilagojen s strani učiteljev ali spremljevalcev - natiskan ali v elektronski obliki na računalniku. V kolikor učenci s slabovidnostjo ne vidijo prebrati svojega rokopisa začnejo uporabljati računalnik kot medij zapisovanja zapiskov in reševanja nalog, preverjanj znanja. Izbrana prilagojena gradiva se lahko razlikujejo od učenca do učenca in tudi od učnega predmeta do predmeta. Raziskovanje besedil v prilagojenih oblikah se bolj ali manj razlikuje od običajnega. Branje besedil je lahko zahtevnejše v smislu orientacije v besedilu. Naloge bralnega razumevanja in poznavanja konceptov so del zaključnih preverjanj znanj, kot so NPZ ali matura, zaključni izpiti. Učenci se pri vajah znotraj področja učijo tudi konceptov besed, ki jih preberejo in prebrano tudi razumejo. Tako se pomaga odpravljati verbalizem pri osebah s slepoto in uri orientacija v prilagojenih gradivih za šolsko delo.

Cilji:

- Učenci se orientirajo v prilagojenih gradivih, ki jih uporabljajo pri pouku
- Urijo bralno razumevanje in so deležni razlage konceptov v besedilih
- Učenci uspešno preklaplajo med kombiniranimi gradivi (npr. brajica na papirju in računalnik ali brajev stroj)

3.7 KOMPENZATORNE SPRETNOSTI NA PODROČJU MATEMATIKE

Opis: Učenci in dijaki s slepoto, slabovidnostjo ali okvaro vidne funkcije morajo doseči enakovreden standard znanja, za kar na nekaterih področjih matematike potrebujejo prilagojene strategije in orodja, za katere jih je potrebno dodatno usposobiti – prilagojeno glede na njihove potrebe. Učenci potrebujejo razlago pravilnega zapisovanja matematičnih zapisov na brajev stroj in preko brajeve vrstice in LMZ. Učenci in dijaki, ki pri pouku uporabljajo računalnik s prilagojeno programsko opremo za slepe oziroma slabovidne (za pisanje zapiskov, reševanje delovnih listov, pri preverjanju in ocenjevanju znanja, učitelji jim gradivo pripravijo v elektronski obliki ...), imajo lahko več težav pri zapisu matematike. Učenci potrebujejo usmeritve pri uporabi prilagojenega geometrijskega pribora in risanju na pozitivne folije na gumijasti podlagi, ki izbočijo narisane linije.

Cilji:

- Učenje linearnega matematičnega zapisa za slepe (LMZ).
- Usvajanje pisnih algoritmov (npr. za osnovne računske operacije z večmestnimi števili) s strategijami, ki so prilagojene za slepe in slabovidne.

- Vzpostavljanje realnih predstav o količinah in njihovih medsebojnih odnosih.
- Učenje strategij geometrijskega načrtovanja.
- Razvijanje predstavljalivosti in orientacije pri geometriji na ravnini in v prostoru.
- S pripomočki (tipne slike, modeli ...) razvijati razumevanje ravninskih in prostorskih odnosov med geometrijskimi elementi.

3.8 KOMPENZATORNE SPRETNOSTI NA PODROČJU GLASBE

Opis: Pri vajah učenci usvajajo znanje s področja glasbenega zapisa za slepe, berejo in izvajajo ritmične ter melodične vaje, nareke prepisane iz glasbenih učbenikov, ki se kot osnovno gradivo uporabljajo pri pouku v glasbeni šoli. Učenci pisno usvajajo še vsa pripadajoča teoretična znanja (intervali, lestvice, akordi), potrebna pri pouku. Izvajalka iz različnih učbenikov in notnih gradiv prepíše tudi izbor skladb, ki jih učenci igrajo pri pouku glasbene šole. Prav tako prepíše in po potrebi prilagodi v brajico pisne preizkuse znanja po predlogi učiteljev glasbe. Izvajalka sodeluje pri pripravi gradiva v brajici za državno tekmovanje in snemanju posnetkov za slušno učenje.

Cilji:

- Razvijanje predstavljalivosti in orientacije pri geometriji na ravnini in v prostoru.
- S pripomočki (tipne slike, modeli ...) razvijati razumevanje ravninskih in prostorskih odnosov med geometrijskimi elementi.

3.9 PROSTOČASNE IN REKREACIJSKE DEJAVNOSTI: ŠPORTNE AKTIVNOSTI

Opis: Dolgoročno gledano je zelo pomembno, da mladi vstopijo v odraslo življenje z razumevanjem, željo in dostopom do raznih rekreacijskih dejavnosti. V današnjem svetu, ki se osredotoča pretežno na delo, je prosti čas vedno bolj na stranskem tiru. Rekreacijske aktivnosti pomagajo osebam z okvaro vida, da navezujejo stike v skupnosti, gradijo medosebne odnose in poskrbijo za aktivno preživet prosti čas. Izvajalci področja svetujejo učiteljem in vzgojiteljem glede prilagoditev pedagoškega dela pri pouku.

Cilji:

- Razvijanje grobe motorike in gibljivosti
- Spoznavanje s prilagojeno športno opremo, kot je zvočna žoga, slušna pozornost na zvočne elemente na košu pri košarki
- Učenje prilagojenih športov, kot sta goalball, showdown, vrtno kegljanje
- Učenje posameznih elementov skupinskih športov pri pouku kot prirpava na ocenjevanje pri predmetu na matični šoli
- Orientacija v telovadnici in na telovadnih igriščih
- Svetovanje glede prilagoditev kontrastnih oznak na športni opremi, kot je greda, koza za preskakovanje, odskočna deska

3.10 PROSTOČASNE IN REKREACIJSKE DEJAVNOSTI: DRUŽABNE IGRE

Opis: Prostočasne aktivnosti so prav tako pomembna komponenta razvijanja socialnih spretnosti in samozagovornišva, kar je še posebej pomembno za učence z (delno) izgubo vida pred vstopom v odraslo življenje. Morda učence zanima slušna igra tombola, tipna namizna igra Človek ne jezi se, šah, igra s kartami, ki imajo brajeve oznake ali so večje zaradi povečave slik na kartah. Znanе družabne igre se lahko prilagodijo potrebam vseh vključenih v igro in tako omogočajo socialno participacijo pri igrah, ki jih igrajo z vrstniki, družinskimi člani, kot recimo Potapljanje ladjic, Sudoku, Activity, Kačice in lestvice, Enka, Twister, Pikado, skakanje na tipno označenih poljih za zvočnim predmetom idr.

Cilji:

- Učenci spoznavajo različne družabne igre
- Naučijo se orientacije na igralni površini in pravil igre
- Učenci vadijo izbrano družabno igro in osvojijo samostojno igro

3.11 PROSTOČASNE IN REKREACIJSKE DEJAVNOSTI: PLANINSKI KROŽEK

Opis: Preko prostočasne in rekreacijske dejavnosti usmerjene na področje pohodništva se bodo dosegali slovenskih vrhovi, hribi in druge pešpoti. Izleti bodo organizirani v skupini in vodeni s strani kolegov izvajalcev. Vključeni bodo prejeli nasvete glede obvezne opreme na izlete pohodništva in tehnik orientacije in mobilnosti (videči vodič, bele palice za pohodništvo itd.)

Cilji:

- Razvijanje grobe motorike in gibljivosti
- Spoznavanje s pravili pohodništva, obvezno opremo
- Razvijanje socialnih spretnosti in spretnosti orientacije in mobilnosti
- Svetovanje glede prilagoditev hoje v hribe glede slepote ali slabovidnosti

3.12 ORIENTACIJA IN MOBILNOST

Opis: Orientacija in mobilnost je tiflopedagoško področje, ki obsega znanja, spretnosti in veščine ter metode in tehnike, potrebne za varno, učinkovito in samostojno gibanje osebe s slepoto, slabovidnostjo ali okvaro vidne funkcije v vseh okoljih, okoliščinah in položajih. Pripomore k samostojnosti, boljši samopodobi, priložnosti za sodelovanje v pomembnih aktivnostih, pa tudi k čustvenemu in psihološkemu prilagajanju na stanje vida. Z veččinami orientacije in mobilnosti osebe s slepoto ali slabovidnostjo lahko sodelujejo v različnih aktivnostih doma, na delu in v skupnosti, kar jim omogoča večji socialni krog in boljše možnosti za zaposlitev, zaradi česar to področje pomembno prispeva k izboljšanju kakovosti življenja. Z učenci, ki imajo ustrezno usvojene osnovne tehnike treniramo izbrano pot od doma do npr. šole, srednje šole, društva, trgovine. Razvijamo telesno shemo otrok, orientacijo na delovni površini, uporabe zaščitnih drž, raziskovanja notranjega prostora itd.

Cilji:

- Usvajanje predvaj orientacije in mobilnosti (groba motorika, koordinacija, ravnotežje, privajanje na pripomoček)
- Usvajanje zaščitnih tehnik
- Usvajanje metode in tehnik videčega vodiča
- Usvajanje metod in tehnik orientacije in mobilnosti
- Usvajanje tehnik bele palice
- Učenje pomembnih poti (pot do šole, pot do doma)
- Spoznavanje možnih prometnih povezav
- Koriščenje različnih prevoznih sredstev
- Urjenje vseh čutil, ki sodelujejo in pomagajo pri orientaciji in mobilnosti

3.13 VSAKODNEVNE SPRETNOSTI

Opis:

Vsakodnevne spretnosti so spretnosti, ki jih izvajamo tekom dneva od jutra do večera. Zajemajo jutranje urejanje, oblačenje, prehranjevanje, higieno, urejanje sobe z urejanjem garderobe, označevanje oblačil, preoblačenje postelje, pranje in obešanje ter zlaganje perila, čiščenje miz, pultov, tipno ali kontrastno prilagajanje embalaž kuhinjskih sestavin z uvedbo reda in organizacije v delovnih prostorih, uporabo prilagojenih kuhinjskih in osebnih pripomočkov za osebe z okvaro vida. Vsakodnevne spretnosti se urijo tudi na delavnicah učencev po triadah, kjer se učenci učijo priprave obrokov in čiščenja površin in posode, postiljanja postelje, samostojnem urejanju, skrbi za zdravila, diete itd..

Okvara vida otežuje sprejemanje zunanjih pobud po določeni aktivnosti. Zato je potrebno, da učenec postopoma spozna, avtomatizira in nadzira svoje kretne in opravila, ki postopoma preidejo v spretnosti in samostojno izvajanje.

Cilji:

- Učenje osnovnih vsakodnevnih opravil:
- Učenje opravil v povezavi z osebnim urejanjem
- Učenje opravil v povezavi s higieno
- Učenje opravil v povezavi s prehrano
- Spoznavanje in uporaba prilagojenih pripomočkov za osebno rabo

3.14 POKLICNO USMERJANJE

Opis:

Z odraščanjem vsak od nas doseže določeno stopnjo izobraževalnega sistema in je pripravljen za opravljanje nekega dela. Zelo pomembno je obdobje, ko se učenci/dijaki odločajo za izbiro šole ali študija, ki jih bo pripeljala do željenega delovnega področja. Na področju poklicnega usmerjanja bodo učenci in dijaki spoznavali poklice, možnosti poklicev glede na (delno) izgubo vida in kaj potrebujejo oz. katere vsebine bi utegnile predstavljati poseben izziv v okviru izbranega VIZ programa, da dosežejo svoj izbrani poklic. Posebno mesto ima priprava na PUD (Praktično usposabljanje z delom). Naučijo se napisati življenjepisi

in ustreznega vedenja z razvitim samo-zagovorništvom in znanjem izpostaviti svoja močna področja in kompenzatorne spretnosti na razgovoru za službo. Potrebno se je naučiti ohranjati zaposlenost, kakšni stili oblačenja z uniformami ali brez so del določenih poklicev, kako pravilno odreagirati, ko nadrejeni niso navdušeni nad našimi idejami itd. Vse to se videča populacija nauči preko spontanega opazovanja okolice, osebam z okvaro vida pa je to potrebno posebej predstaviti in jih usmeriti.

Cilji:

- Učenci se naučijo raziskovati o poklicih
- Znajo opisati poklic svojih staršev in kakšne naloge v službi opravljajo
- Naučijo se raziskovati o študentskih delih na spletni strani
- Učenci se glede na svoje vidne sposobnosti znajo odločiti o ustrezni izbiri poklica glede na osebne interese in zmožnosti opravljanja določenih nalog poklica
- Igrajo igre vlog na razgovoru za službo
- Naučijo se izbire garderobe za opravljanje določenega dela in spoznajo uniforme določenih poklicev
- Spoznavajo možnosti prilagoditev izvajanja nalog na delovnem mestu
- Trenirajo pot od doma do delovnega mesta, mesta izvajanja PUD-a

3.15 SVETOVANJE O PRILAGODITVAH OKOLJA, GRADIV IN OPREME

Opis: Na Centru IRIS je sestavni del službe za podporo inkluziji tudi oddelek, ki se ukvarja z izposajo in izdelavo didaktičnih pripomočkov za osebe z okvaro vida, prilagajanjem gradiv in tiska v brajici. V sodelovanju z drugimi strokovnjaki organizira seminarje na temo uporabe prilagojene informacijske tehnologije.

Kontakt: pripomocki@center-iris.si

Cilji:

- Izposoja računalniške, programske in druge opreme (računalniki s programsko opremo za slepe – Jaws program, računalniki s programsko opremo za slabovidne – Zoom text, elektronske lupe, brajeve vrstice, in brajevi stroji, mize z naklonom, bralne mizice) šolam, ki imajo slepega ali slabovidnega učenca
- Specialna knjižnična izposoja prilagojenih učbenikov in gradiv,
- Omogočanje ogledov in demonstracije specialne, računalniške in programske opreme ter usposabljanje za uporabo prilagojene informacijske tehnologije, specialnih pripomočkov in opreme
- Izposoja prilagojenih didaktičnih pripomočkov za slepe in slabovidne (zemljevidi, makete)
- Izdelovanje pripomočkov, didaktičnega materiala, učil, tipnih slik, zemljevidov, kartografije za slabovidne in izposoja zunanjim šolam
- Sodelovanje s Komisijo za ocenjevanje pripomočkov za slepe in slabovidne Centra IRIS,
- Prilagajanje in tisk gradiv v brajici

3.16 SOCIALNE SPRETNOSTI

Opis: Za otroke, ki imajo delno ali popolno izgubo vida je ključnega pomena usmerjeno poučevanje socialnih spretnosti že od majhnih nog, kot je usmerjanje glave k sogovorncu (očesni stik), učenje socialne distance in intimnega prostora, poučevanje o ustreznem izražanju čustev in lastnih potreb, stisk, želja in močnih interesov. V sklopu področja se mladi naučijo spretnosti komuniciranja – pristopa k komunikaciji in vzdrževanju le-te. Obnašanja se učimo preko opazovanja in zato ne moremo pričakovati, da bodo otroci, učenci in dijaki z okvaro vida samoumevno osvajali družbene oblike komuniciranja in vedenja. Na delavnicah po triadah učencev in srednješolskih delavnicah bo čas namenjen tudi konkretno usmerjenim delavnicam, namenjenim spoznavanju različnih socialnih spretnosti v skupini vrstnikov, ki jih glede na svojo starost potrebujejo.

Cilji:

- Učenci spoznajo pomen očesnega stika, ki pri osebah s slepoto pomeni obrnjena glava proti sogovorncu
- Razložijo svoj vid in kaj potrebujejo, da lahko funkcionirajo pri pouku in doma
- Spoznavanje vrstnikov iz cele Slovenije ali regije, ki je v enaki triadi, ki so prav tako slepi, slabovidni ali imajo CVI

4. DEJAVNOSTI NA VRTU ČUTIL

Opis: Na Vrtu čutil organiziramo vodene ogledе in pedagoške delavnice za različne starostne skupine (vrtec, OŠ, SŠ in odrasli). Osnovna delavnica traja od ene do treh ur in je namenjena predstavitvi slepote in slabovidnosti, orientacije in mobilnosti ter športa oseb s slepoto in slabovidnostjo. Delavnice oz. ogledi potekajo na prostem, pogoj za izvedbo delavnic je ugodno vreme.

V šolskem letu 2022/23 bo obisk delavnic mogoč od torka do petka med 9. do 13. uro oz. po dogovoru. Za rezervacijo termina in ceno nas kontaktirajte vsaj dva tedna vnaprej po e-pošti: vrt.cutil@center-iris.si.

Med prazniki in šolskimi počitnicami je vrt čutil zaprt. Ogled oz. dostop na vrt brez vodstva ni možen.

Kontakt: vrt.cutil@center-iris.si

5. DODATNE DEJAVNOSTI CENTRA IRIS

5.1 DELOVNA IZKUŠNJA ZA DIJAKE IN ŠTUDENTE Z OKVARO VIDNE FUNKCIJE

Datum izpeljave: **termin po dogovoru**
Koordinator: Urška Mikolič
Kontakt: urska.mikolic@center-iris.si

Vsebina: Delovne izkušnje, ki jih pridobivamo tekom šolanja so pomembne tako pri iskanju zaposlitve kot tudi pri odločanju za poklic. Pa vendar jih je včasih težko pridobiti. V Centru IRIS se bomo potrudili organizirati delovno izkušnjo za en dan, v podjetju oziroma v poklicu, ki vas zanima. Glede na vaš interes poiščemo podjetje, ki bi vam za en dan omogočilo vpogled v njihov delovni proces in zadolžitve različnih delovnih mest, ter izkušnjo razgovora za delovno mesto. V ta namen pripravimo tudi delodajalca, ki ga skupaj z vami seznanimo s pripomočki in prilagoditvami, ki jih uporabljate in potrebujete. Tukaj vidimo tudi priložnost za mreženje in mogoče celo bodočo zaposlitev. Vsi zainteresirani dijaki in študentje se obrnite direktno na elektronski naslov koordinatorice.

5.2 MENTORSTVO: za dijake, študente, starše

Datum izpeljave: **celo šolsko leto 2022/23**
Koordinator: Urška Mikolič
Kontakt: urska.mikolic@center-iris.si

6. IZOBRAŽEVANJA ZA STROKOVNE DELAVCE V VRTCIH IN ŠOLAH

Izobraževanja, ki smo jih v preteklih letih nudili v okviru projekta Z roko v roki poMOČ še vedno ostajajo v naši ponudbi. Projekt Z roko v roki poMOČ se je septembra 2021 zaključil, vendar vemo, da strokovni delavci v Sloveniji pri delu z otroki in mladostniki z okvaro vida potrebujejo podporo. Zato nas lahko vrtec ali šola, kjer bi si želeli določenega izobraževanja ali svetovanja, kontaktira na el. naslov: nastja.strnad@center-iris.si ali po telefonu: [01 2442 760](tel:012442760). Strokovni delavci, udeleženi na izobraževanjih, prejmejo tudi ustrezna potrdila o udeležbi. Izobraževanja pa so mogoča tudi na daljavo.

PROGRAMI:

Programne strokovnih usposabljanj lahko sestavimo v sodelovanju z institucijo in vsebine prilagodimo konkretnim potrebam. Strokovna usposabljanja so namenjena strokovnim delavcem za delo z otroki ali mladostniki s slepoto, slabovidnostjo ali okvaro vidne funkcije.

Programi obsegajo različne izobraževalne metode:

1. splošna predavanja,
2. usposabljanje v obliki delavnic,
3. usposabljanje v obliki timskega dela,
4. individualna svetovanja.

6.1 PONUDBA PROGRAMOV CENTRA IRIS, KI SE IZVAJAJO PO DOGOVORU

1. **Otrok z okvaro vida v vrtcu**
2. **Delo s slepimi in slabovidnimi učenci/dijaki**
3. **Pridobivanje znanja za delo s slepim ali slabovidnim učencem/dijakom pri posameznih predmetnih področjih**
4. **Seminar za nadzorne učitelje in pomočnike pri zunanjem preverjanju znanja (NPZ, matura)**
5. **Predstavitve okvare vidne funkcije (CVI - Cortical Visual Impairment)**
6. **Prilagojena računalniška oprema za slabovidne**
Vsebina izobraževanja: predstavitve prilagojene računalniške opreme za slabovidne (ZoomText), prikaz različnih načinov povečave, označevanj kazalcev, barvnih kontrastov, uporaba dodatnih funkcij (npr. DocReader), pomembnejše nastavitve v ZoomTextu, različne tehnike branja, pregledovanja besedila, uporaba prilagojene računalniške opreme v konkretnih primerih.
7. **Prilagojena računalniška oprema za slepe**
Vsebina izobraževanja: predstavitve računalniške opreme za slepe (Jaws, brajeva vrstica), način prikazovanja besedila, informacij, različni tipi kazalcev, uporaba Braille Viewerja, pomen posameznih tipk na brajevi vrstici, spreminjanje pomena posameznih tipk na brajevi vrstici, pomembnejše nastavitve v Jawsu, uporaba prilagojene računalniške opreme v konkretnih primerih.
8. **Specialna oprema za slabovidne**
Vsebina izobraževanja: predstavitve izposojene elektronske lupe in različne možnosti

uporabe, prikaz različnih načinov povečave z elektronsko lupo, zajem in shranjevanje teksta, uporaba in primernost načinov pregleda za različne oblike gradiva (tekst, slike...).

ODDAJA POVPRASHVANJA:

Tel. št.: 01 2442 760

E-naslov: nastja.strnad@center-iris.si

6.2 DRUGA IZOBRAŽEVANJA

6.2.1 Srečanja skupin za strokovne delavce v vrtcih, ki delajo z otroki s slepoto, slabovidnostjo ali z okvaro vidne funkcije

Mesec srečanja :	1. srečanje: februar 2023 2. srečanje: maj 2023
Koordinator:	Nastja Strnad
Kontakt:	nastja.strnad@center-iris.si
Vsebina:	Srečanja skupine za strokovne delavce v vrtcih, ki delajo s slepimi in slabovidnimi otroki ter otroki z okvaro vidne funkcije so namenjena vzgojiteljem, pomočnikom vzgojiteljev, svetovalnim delavcem in izvajalcem dodatne strokovne pomoči, ki poučujejo v vrtcih v programih s prilagojenim izvajanjem in z dodatno strokovno pomočjo. Dobrodošli so tudi varuhi in spremljevalci. Udeleženci se na študijski skupini še dodatno usposablajo za delo s slepimi in slabovidnimi otroki oz. otroki z okvaro vidne funkcije ter si medsebojno izmenjujejo izkušnje v inkluzivnih procesih vzgoje in izobraževanja. V letošnjem šolskem letu so predvideni 2 srečanja študijske skupine po 4 šolske ure.

6.2.2 Srečanja skupin učiteljev učencev in dijakov s slepoto in slabovidnostjo

Mesec srečanja:	1. srečanje: januar 2023 2. srečanje: april 2023
Koordinator:	Nastja Strnad
Kontakt:	nastja.strnad@center-iris.si
Vsebina:	Srečanja skupine učiteljev slepih in slabovidnih učencev in dijakov v rednih šolah so namenjena učiteljem, ki poučujejo v šolah, ki izobražujejo slepe/slabovidne učence/dijake v programih s prilagojenim izvajanjem in z dodatno strokovno pomočjo. Prav tako se srečanj lahko

udeležijo varuhi in spremljevalci. Udeleženci se na študijski skupini še dodatno usposablajo za poučevanje slepih in slabovidnih učencev ter si medsebojno izmenjujejo izkušnje poučevanja v inkluzivnih procesih vzgoje in izobraževanja. V letošnjem šolskem letu sta predvideni dve srečanja študijske skupine, vsako po 4 šolske ure.

6.2.3 Srečanje skupine spremljevalcev otrok in dijakov s slepoto, slabovidnostjo ali okvaro vidne funkcije

- Datum izpeljave: **24. november 2022**
- Vsebina: Izmenjava izkušenj udeleženih spremljevalcev, opis delovnih obvez, želja in potreb po nadaljnjih izobraževanjih glede dela s populacijo otrok in mladih, ki imajo okvaro vida ter koristni nasveti iz dosedanjih izobraževanj. Predstavitev principov prilagajanja gradiv za slabovidne in slepe, izvajalki Jera Svetek in Marija Repe Kocman
- Datum izpeljave: **13. maj 2023**
- Vsebina: Praktične delavnice za spremljevalce na področjih kot so: orientacija in mobilnost, vsakodnevne spretnosti, socialne veščine, podporna IKT, prostočasne in rekreacijske dejavnosti, kompenzatorne spretnosti na področju likovnega pouka, GUM, MAT, ŠVZ orientacije v brajevih gradivih. Glede na interesna področja spremljevalcev bi izvajalci razširjenega kurikulumu pripravili vsebino delavnic, ki bi prispevale k delu spremljevalcev in spodbujanju samostojnosti otrok z okvaro vida, ki jih spremljajo.
- Koordinator: Ana Mohorko
- Kontakt: ana.mohorko@center-iris.si
- Vsebina: Srečanje je namenjeno druženju, izmenjavi izkušenj in dodatnemu usposabljanju za spremljanje otrok in dijakov z okvaro vida.

6.2.4 Seminar za pomočnike in nadzorne učitelje slepih in slabovidnih učencev in dijakov pri zunanjem preverjanju znanja (NPZ, matura, poklicna matura)

- Datum izpeljave: **april 2023**
- Trajanje: do 6 ur
- Koordinator: Nastja Strnad
- Kontakt: nastja.strnad@center-iris.si
- Ciljna skupina: predmetni učitelji v osnovni in srednji šoli
- Opis: Seminar je namenjen učiteljem, za katere šole načrtujejo, da bodo sodelovali pri eksternih preverjanjih znanj (splošna matura, poklicna matura, NPZ) kot nadzorni učitelji ali pomočniki slepih oz. slabovidnih učencev in dijakov. Seznanili se bodo s pravilniki o opravljanju eksternih izpitov za kandidate s posebnimi potrebami in navodili, ki jim jih bo

posredoval Državni izpitni center, ob tem pa se bodo osredotočili na konkretne situacije, ki jih lahko pričakujejo v svoji vlogi.

Vsebine:

- Seznanitev s specialno pedagoškimi didaktičnimi pristopi poučevanja učencev s slepoto, slabovidnostjo in okvaro vidne funkcije.
- Navodila za prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami / Navodila za izvedbo prilagojenega načina opravljanja mature za dijake s posebnimi potrebami.

Predstavitev praktičnih primerov vloge pomočnika slepih in slabovidnih: Marija Jeraša

6.3 IZOBRAŽEVANJA PREKO KATALOGA KATIS (s kotizacijo)

6.3.1 Seminar za učitelje slepih in slabovidnih učencev in dijakov

Datum izpeljave: 1. izvedba: **29. in 30. september 2022** ter
2. izvedba: **8. in 9. december 2022**

Trajanje: 16 ur

Kotizacija: 64,40 EUR

Koordinator: Nastja Strnad

Kontakt: nastja.strnad@center-iris.si

Ciljna skupina: razredni učitelji, predmetni učitelji v osnovni in srednji šoli

Opis: pridobitev osnovnih informacij o okvarah vida, teoretičnega znanja o tiflopedagoških, psiholoških in pedagoških posebnosti dela s slepimi in slabovidnimi. Seznanitev z možnostmi sistematičnega načrtovanja, izvajanja in spremljanja prilagojenega pedagoškega procesa. Seznanitev s specialnopedagoškimi dejavnostmi slepih in slabovidnih in njihovim pomenom za vsestranski razvoj. Seznanitev s postopki oblikovanja besedil za slepe in slabovidne ter vloga Centra IRIS.

SEMINAR ZA UČITELJE SLEPIH IN SLABOVIDNIH UČENCEV IN DIJAKOV 15 mest, prijava do 16. 9. 2022 , izvajanje od 9.00 do 15.30	16 ur
Predstavitev slepote in slabovidnosti - delavnica: Jelena Žagar	1
Zakovitosti poučevanja slepih in slabovidnih ter načrtovanje in priprava individualiziranega programa - razgovor: Marija Jeraša	2
Didaktični pripomočki in specialna oprema za slepe in slabovidne - delavnica: Ana Mohorko , Marija Repe Kocman	2
Prilagajanje gradiv za slepe in slabovidne - delavnica: Jera Svetek, Marija Repe Kocman	1

Socialne spretnosti slepih in slabovidnih - delavnica: Damjana Oblak	2
Šolanje otroka z okvaro vida - predavanje: Sabina Leskovec	1
Šport ter otroci in mladostniki z okvaro vida - delavnica: Anja Pečaver	2
Tehnike opisovanja slepim in slabovidnim - razgovor: Ana Mohorko	1
Vsakodnevne spretnosti slepih in slabovidnih - delavnica: Ajda Mikolič	2
Osnove orientacije in mobilnosti slepi in slabovidnih - delavnica: Ana Mohorko	2

6.3.2 Seminar: Delo z otroki z okvaro vida v predšolskem obdobju

Datum izpeljave: **13. in 14. oktober 2022 in**

Trajanje: 16 ur

Kotizacija: 70,58 EUR

Koordinator: Nastja Strnad

Kontakt: nastja.strnad@center-iris.si

Ciljna skupina: vzgojitelji/ce, pomočniki/ce vzgojiteljev in drugi strokovni delavci v vrtcu pridobivanje osnovnih informacij o okvarah vida. Seznanitev s

Opis: specifikami izvajanja programa za predšolske otroke z okvarami vida, s strokovnimi tiflopedagoškimi principi obravnave slepega in slabovidnega otroka, ki predstavljajo vsestranski razvoj otroka na motoričnem, kognitivnem in socialnem področju. Razumevanje otrokovih posebnih potreb zaradi senzornega primanjkljaja ter zagotavljanje enakovrednega vključevanja slepega in slabovidnega otroka v dejavnost vrtca.

DELO Z OTROKI Z OKVARO VIDA V PREDŠOLSKEM OBDOBJU 15 mest, prijava do 28.9. 2022 , izvajanje vsak dan od 9.00 do 15.30	16 ur
Zgodnja obravnava otrok z okvaro vida, zagotavljanje dodatne strokovne pomoči otroku - razgovor: Dragana Žunič	1
Najpogostejše okvare vida - predavanje: Jelena Žagar	1
Kako prepoznati otroke s CVI in strategije dela - delavnica: Dragana Žunič	2
Delo z družino otrok z okvaro vida v vrtcu - predavanje: Sabina Leskovec	1
Prilagajanje okolja in vzgojno izobraževalnega dela - delavnica: Tadeja Sitar	3
Značilnosti motoričnega razvoja otrok z okvaro vida - delavnica: Anja Pečaver	2

Značilnosti socialnega razvoja - delavnica: dr. Mateja Maljevac	2
Pomen vsakodnevnih spretnosti v dnevni rutini - delavnica: Ajda Mikolič	2
Spodbujanje orientacije in mobilnosti v predšolskem obdobju - delavnica: Ana Mohorko	2

6.3.3 Seminar brajice

Mesec izpeljave: **7. in 8. 11. 2022**

Trajanje: do 10 ur

Koordinator: Nastja Strnad

Kontakt: nastja.strnad@center-iris.si

Opis: Seminar je namenjen vsem, ki bi se želeli seznaniti s sistemom brajevega zapisa ter se naučiti pisanja in branja brajice. Udeleženci bodo spoznali sistem brajevega zapisa (brajeva celica, črke, številke, ločila, posebni znaki ...). Spoznali bodo brajev pisalni stroj, njegove sestavne dele ter funkcijske tipke. Naučiti se bo mogoče osnov pisanja na brajev pisalni stroj. Kdor pa bo želel še malo podrobneje spoznati uporabo brajice, mu bomo pokazali, kako slepi uporabljajo računalnik oz. brajevo vrstico, kako se pripravi gradiva za tisk v brajici, kakšen je glasbeni zapis za slepe ter kako je z matematičnim zapisom za slepe.

SEMINAR BRAJICE Prijava do 20. 10. 2022 , izvajanje 5 ur popoldan 7. 11. in 4 ure popoldne 8. 11. 2022	9 ur
Brajica - predavanje: Janja Hrastovšek	1
Osnove branja in pisanja brajice - razgovor: Janja Hrastovšek	1
Osnova pisanja in pisanja na brajev stroj - vaje: Ana Mohorko	2
8-točkovni brajev zapis - delavnica: Mateja Jenčič	2
Linearni matematični zapis - delavnica: Polona Knific	1
Notni zapis v brajici in elektronski obliki - delavnica: Neva Laščak	1
Priprava gradiv za tisk v brajici - delavnica: Marija Repe Kocman	1

6.3.4 Krepitev socialnih spretnosti ter uporaba računalniških orodij pri delu z otrokom oz. mladostnikom z okvaro vida

Datum izpeljave:	15. in 16. december 2022
Trajanje:	8 ur
Kotizacija:	79,89 eur
Koordinator:	Nastja Strnad
Kontakt:	nastja.strnad@center-iris.si
Ciljna skupina:	učitelji v osnovni in srednji šoli
Izvajalke:	dr. Mateja Maljevac, Mateja Jenčič in Nastja Strnad
Opis:	Seminar so v Katisu narobe zavedli in združili 2 izobraževanji. Prvi del je tako namenjen spoznavanju težav, ki jih imajo otroci in mladostniki z okvaro vida na področju socialnih spretnosti in kako le-te presegati. Drugi del pa je namenjen predstavitvi računalniške opreme za slepe in slabovidne.

KREPITEV SOCIALNIH SPRETNOSTI TER UPORABA RAČUNALNIŠKIH ORODIJ PRI DELU Z OTROKOM OZ. MLADOSTNIKOM Z OKVARO VIDA 15 mest, prijava do 28. 11. 2022, izvajanje vsak dan popoldne v četrtek in v petek	8 ur
Učenje socialnih spretnosti - predavanje: Nastja Strnad	1
Stereotipna vedenja, telesna drža in osebni prostor - razgovor: dr. Mateja Maljevac	1
Neverbalna in verbalna komunikacija - razgovor: Nastja Strnad	1
Kako pristopamo k slepim in slabovidnim - razgovor: Nastja Strnad	1
Prilagojena računalniška oprema za slabovidne - delavnica: Mateja Jenčič	2
Prilagojena računalniška oprema za slepe - delavnica: Mateja Jenčič	2

6.3.5 Likovno izražanje in pristopi k nudenju psihosocialne pomoči

Mesec izvajanja:	19. 1. in 20. 1. 2023
Trajanje:	8 ur
Kotizacija:	60,72 eur
Koordinator:	Nastja Strnad
Kontakt:	nastja.strnad@center-iris.si
Ciljna skupina:	strokovni delavci na vseh nivojih izobraževanja

Izvajalec: Tanja Rudolf
 Opis: Namen dvodnevne izkustvene delavnice je strokovnim delavcem preko lastne izkušnje prikazati inovativne pristope k nujenju psihosocialne pomoči, ki prispeva k aktiviranju, rehabilitaciji, psihosocialni integraciji otrok s posebnimi potrebami; spodbujati osebno rast strokovnih delavcev; spoznati razsežnosti likovnega izražanja in izkušnjo prenesti na svoje delovno okolje.

LIKOVNO IZRAŽANJE IN PRISTOPI K NUDEJNU PSIHOSOCIALNE POMOČI Št. mest: 20, rok prijave do 23. 12. 2022 , predvideni čas izpeljave: (vsak dan po 4 ure od 16.00 do 17.30)	8 ur
Pomoč z umetnostjo delavnica: Tanja Rudolf predavanje: Tanja Rudolf	2 x 4

NEKAJ BESED O CENTRU IRIS

Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne (Center IRIS) je državna ustanova, katere ustanovitelj je Vlada Republike Slovenije. Je javni zavod, katerega dejavnost je izvajanje prilagojenih vzgojno-izobraževalnih programov za osebe z (delno) izgubo vida od vrtca do srednje šole, obravnava oseb s slepoto in slabovidnostjo ter okvaro vidne funkcije (tudi s kombiniranimi motnjami), svetovanje, usposabljanje in podpora vsem ciljnim skupinam: osebam z okvaro vida ter ožji in širši okolici.

V okviru Centra IRIS so vzpostavljene enote s specifičnimi zadolžitvami, katerih naloge so:

- Izvajanje vzgojno-izobraževalnih dejavnosti za otroke in mlade z okvaro vida z nudenjem specialnih znanj iz področij razširjenega kurikuluma (orientacija in mobilnost, vsakodnevne veščine, prostočasne in rekreacijske dejavnosti, socialne spretnosti ali opismenjevanje v brajici ipd.).
- Podpora inkluzivnim procesom s pripravo in izvajanjem usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za delo z učenci s slepoto, slabovidnostjo ali okvaro vidne funkcije (CVI).
- Pomoč in podpora staršem otrok z (delno) izgubo vida.
- Prostor za medsebojno srečevanje oseb s slepoto, slabovidnostjo ali okvaro vidne funkcije, vključenih v inkluzivne programe.
- Oblikovanje programov ozaveščanja in informiranja javnosti o posebnih potrebah zaradi slepote, slabovidnosti ali CVI.

POSŁANSTVO

Poslanstvo Centra IRIS je izobraževati in vzgajati otroke in mladostnike za aktivno vključevanje v družbo, v kateri bo posameznik imel enakovreden položaj ter v njej deloval odgovorno do sebe in drugih. Naša pozornost je namenjena celoviti individualni obravnavi otrok in mladostnikov z okvaro vida, svetovanju, usposabljanju ter nudenju podpore tako uporabnikom kot njihovim staršem ter izvajalcem vzgojno – izobraževalnih programov v inkluziji. Posebna skrb pa je namenjena strokovnemu razvoju na področju metod in strategij poučevanja ter ozaveščanju javnosti o posebnih potrebah oseb z okvaro vida.

VIZIJA Centra IRIS

Sodelovati, povezovati in izobraževati za dvig kakovosti življenja otrok in mladostnikov ter njihovih družin.

PRIJAVE IN INFORMACIJE

Za prijavo in več informacij o posamezni delavnici ali dogodku, se obrnite na koordinatorja ali pa nas kontaktirajte v tajništvo Centra IRIS:

info@center-iris.si

01/ 5383 755

Obiščete nas lahko tudi na DNEVU ODPRTIH VRAT, ko bo na Centru hkrati potekal sejem s prednovoletnimi stojnicami in zanimivimi dogodki!

Informacije o dejavnostih, ki se bodo izvajale v šolskem letu 2022/2023, bomo objavljali na spletni strani www.center-iris.si.

Za sprotno obveščanje o dogodkih se naročite na e-novice Centra IRIS (prijavite se na spletni strani).

POMEMBNO OBVESTILO

Dejavnosti, objavljene v katalogu, bodo potekale v živo. V primeru poslabšanja epidemiološke slike, se bomo potrudili, da bo večina izvedena na daljavo, o čemer boste prijavljeni pravočasno obveščeni!